

Cuvânt înainte

Adrian Christescu are fericita idee de a fructifica literar experiența domniei-sale ca tânăr antreprenor în perioada complicată și tulbure a evoluției României către capitalism. Prima calitate a prozelor sale care decurge de aici este autenticitatea: nimic trucat, nimic exagerat, senzația e că autorul face „coppii după natură”, ca să reluăm o formulă bine-cunoscută. A doua însușire este simțul umorului: Adrian Christescu știe să se amuze și să vadă partea ridicolă sau chiar grotescă a lucrurilor inclusiv atunci când are în față tot felul de escroci sau de nulități în materie de comerț (bună parte din texte refac pățaniile sale în calitate de „angrosist”, ocupație răspândită în perioada de tranziție). Foarte tânăr, „copil al Revoluției” am putea spune, autorul e obligat să suporte concurența foștilor securiști, milițieni, activiști de partid convertiți brusc la economia de piață și aducând cu ei toate metehnele și inerțiile vechiului regim. E o lume care mi-a amintit de cea descrisă de Ilf și Petrov în romanele lor. Mă gândesc la perioada NEP-ului, când noua putere sovietică a încercat, în 1921, să combine capitalismul de stat cu capitalismul privat, acesta din urmă prezent în exploatarea agricole și la micii întreprinzători. S-a încercat atunci chiar și o – timidă – deschidere către capitalul străin. Stalin a oprit brutal, în 1928, această

experiență, dar perioada NEP-ului a rămas ca una de o pitorească brambureală. Și în prozele lui Adrian Christescu apar niște clone ale lui Ostap Bender, chiar dacă nu au, nici pe departe, inteligența și anvergura escrocului rus.

Cum încerca să obțină câștiguri un întreprinzător în perioada de tranziție? Vândând drojdie sau pastă de tomate, de exemplu. Sau plasând acadele de 1 leu la prețul de 9 lei. Astfel de mici escrocherii sunt totuși benigne. Oricum, chiar și atunci (sau mai ales atunci) când este „curat”, întreprinzătorul trebuie să lupte cu sechelele birocrăției socialiste, cu incompetența funcționarilor, cu indiferența secretarelor și cu necinstea subordonaților. Tipologia umană din prozele autorului oferă în permanență surprize. Iată-l pe milițianul agresiv de dinaintea de 1989 metamorfozat în polițist cu probleme psihice. Sau pe afaceristul a cărui preocupare majoră este să dea „ștepe” după care, cu portofelul plin, emigrează în Canada. Adept sincer al liberalismului, autorul are un dispreț suveran pentru birocrății de la stat, care vegetează și mănâncă semințe, pentru „funcționarii venali și puturoși”. Asta nu înseamnă că vede sistemul privat în roz. Una dintre povestiri ne arată cum filiala dintr-un oraș important a unei mari bănci e în mâinile unor inși incompetenți și corupți. A rămas în vigoare o tradiție comunistă, dar cu rădăcini mai adânci, în fondul nostru balcanic: ideea că, pentru a obține ceva (chiar dacă nu ți se face nicidecum o favoare), trebuie să-i „dai dreptul” celui care îți va rezolva solicitarea. Extraordinară este povestea deschiderii unei fabrici de muștar la Tecuci, adică acolo unde fosta întreprindere de stat avea monopolul absolut: e aproape ca și cum te-ai apuca să-i concurezi pe scoțieni, la

ei acasă, producând whisky sau pe francezii din Normandia cu brânza Brie. Impactul acestor proze e cu atât mai puternic cu cât regăsim în mai multe dintre ele locuri familiare nouă, ieșenilor: Hala Centrală, magazinul Unic din Piața Unirii, căminele studențești din Tudor, Piața Voievozilor etc. Trebuie să știi ce reprezenta rețeaua de magazine ce avea expresivul și originalul nume de „Alimentară” (și în care, în anii ’80, practic nu mai găseai produse pentru alimentație) ca să înțelegi miza enormă a privatizării rețelei și ce profit considerabil putea trage din această privatizare un escroc (ceea ce s-a și întâmplat). A fost și perioada când apăreau pe piața românească o sumedenie de produse necunoscute înainte, cum ar fi astăzi banalele conserve pentru câini, alt prilej de profit pentru cei descurcăreți. Capacitatea de reacție și de adaptare se verifică și atunci când, din senin, îți intră în cont o mare sumă de bani, de la o altă firmă de care nu ai habar. Structural onest, narratorul iese cu bine din astfel de încurcături, acolo unde alții ar trage, fără să-și facă procese de conștiință, câștiguri grase. Că în capitalismul adevărat se pot respecta regulile și standardele elementare de corectitudine se vede din călătoria în Italia și vizita la o fabrică-model. Notății de călătorie, dar de altă natură, aflăm în *Barul din Praga*, povestire în care pitorescul colorat își dă întâlnire cu umorul debordant.

Reconstituind „dosare” de viață, propunând o galerie variată de tipuri umane, reușind să creeze cadre și atmosfere memorabile, bogată în detalii revelatoare și în notații subtile, excelând prin umor, cartea lui Adrian Christescu este o reușită care confirmă înzestrarea superioară a unui prozator.

Alexandru Călinescu

Cuprins

Cuvânt înainte	7
Manevra Singer	11
Acadele din Macedonia	35
Cornul abundenței	49
Telefonul de la miezul nopții	60
Tare proști e nemții ăștia... ..	70
Frumoasa americană	95
Barul din Praga	109
Cea mai bună pizza din lume	127
O tranzacție la ușa frigiderului	140
Găina cu ouă de aur	151
Însemnări de final ale autorului	170